

ТАВРІЙСЬКИЙ ДЕРЖАВНИЙ
АГРОТЕХНОЛОГІЧНИЙ УНІВЕРСИТЕТ
ІМЕНІ ДМИТРА МОТОРНОГО

УДОСКОНАЛЕННЯ ОСВІТНЬО-ВИХОВНОГО ПРОЦЕСУ В ЗАКЛАДІ ВИЩОЇ ОСВІТИ

ЗБІРНИК НАУКОВО-МЕТОДИЧНИХ ПРАЦЬ

Таврійський державний агротехнологічний
університет імені Дмитра Моторного

**Удосконалення освітньо-виховного процесу
в закладі вищої освіти**

збірник науково-методичних праць

**Запоріжжя
2023**

УДК 821.161.2.09 (062.552)

У45

Удосконалення освітньо-виховного процесу в закладі вищої освіти: збірник науково-методичних праць / Таврійський державний агротехнологічний університет імені Дмитра Моторного. Запоріжжя : ТДАТУ, 2023. Вип. 26. 332 с.

Рекомендовано до друку вченою радою

*Таврійського державного агротехнологічного університету імені Дмитра Моторного
протокол №11 від 30.05.2023 р.*

Редакційна колегія:

Кюрчев С.В., д.т.н., професор, ректор ТДАТУ (головний редактор); Ломейко О.П., к.т.н., доцент, перший проректор (заступник головного редактора); Шарова Т.М., д.філол.н., професор, начальник ННЦ; Панченко А.І., д.т.н., професор, проректор з наукової роботи; Галько С.В., к.т.н., доцент, в.о. декана факультету енергетики та комп'ютерних технологій, Колокольчикова І.В., д.е.н., професор, в.о. декана факультету економіки та бізнесу; Іванова І.Є., к.с.-г.н., доцент, декан факультету агротехнологій та екології; Кувачов В.П., д.т.н., професор, в.о. декана механіко-технологічного факультету; Шокарев О.М., в.о. керівника ННІ ЗУП, кандидат технічних наук, доцент; Землянська А.В., к.філол.н., доцент кафедри суспільно-гуманітарних наук.

У збірнику подано матеріали науково-методичної конференції ТДАТУ «Удосконалення освітньо-виховного процесу в закладі вищої освіти» (29 травня 2023 р., м. Запоріжжя).

Публікації присвячені питанням розвитку вищої освіти в умовах дистанційного навчання, використання інноваційних технологій в освітньому процесі, впровадження результатів наукових досліджень з пріоритетних напрямів у фахову підготовку здобувачів освіти технічних спеціальностей, провідним тенденціям суспільно-гуманітарної освіти.

Збірник буде корисним науково-педагогічним працівникам, учителям-практикам, аспірантам та здобувачам вищої освіти.

Статті опубліковано мовою оригіналу

Адреса редакції: 72312, ТДАТУ, пр-т Соборний, 226,

м. Запоріжжя, Запорізька обл.

e-mail: nnc@tsatu.edu.ua

Навчально-науковий центр університету

© Автори публікацій, 2023

© Таврійський державний агротехнологічний університет імені Дмитра Моторного, 2023

ЗМІСТ

Антонова Г.В. <i>Дистанційне навчання: можливості та реальний досвід</i>	7
Болтянський Б.В., Болтянська Л.О. <i>Особливості використання ІТ-технологій в умовах дистанційного навчання</i>	13
Верхоланцева В.О., Паляничка Н.О., Фучаджи Н.О., Червоткіна О.О. <i>Міжнародна діяльність ТДАТУ в умовах воєнного стану</i>	21
Вершков О.О., Антонова Г.В. <i>Психологічна модель, що оперує формальними позначеннями емоційних станів</i>	26
Вершков О.О., Мацулевич О.Є., Тетервак І.Р. <i>Програмна реалізація процесу моделювання функціональних поверхонь двигунів внутрішнього згоряння при виконанні лабораторних робіт з дисципліни «Інформаційні технології у виробництві»</i>	31
Гулевський В.Б., Постол Ю.О., Ковальов О.О. <i>Використання інформаційних технологій як ефективного засобу вивчення дисципліни «Основи проєктування систем електрифікації»</i>	37
Дашивець Г.І., В'юнник О.В. <i>Застосування сітьового моделювання виробничих процесів в інженерних дисциплінах</i>	47
Дереза О.О., Дереза С.В. <i>Особливості підготовки фахівців технічних спеціальностей</i>	56
Єременко Л.В., Ісакова О.І., Шлеїна Л.І., Зімонова О.В. <i>Аналіз підходів до розуміння конфліктності як якості особистості в соціальній психології</i> ...	63
Журавель Д.П., Бондар А.М. <i>Інноваційні технології профорієнтаційної роботи для здобувачів освіти технічних спеціальностей</i>	74
Землянський А.М., Землянська А.В. <i>Значення дисципліни «Політологія» для формування політичної культури майбутніх фахівців</i>	80
Зімонова О.В., Шлеїна Л.І., Ісакова О.І., Єременко Л.В. <i>Щодо формування комунікативної культури здобувачів вищої освіти</i>	89
Зінов'єва О.Г. <i>Організація самостійної роботи студентів на базі використання інформаційних технологій</i>	97

Ісакова О.І., Шлєіна Л.І., Єременко Л.В., Зімонова О.В. <i>Філософський аспект розвитку вищої освіти</i>	103
Ковальов О.О., Самойчук К.О., Фучаджи Н.О., Гулевський В.Б. <i>Формування навичок науковця при викладанні дисципліни «Методологія та організація наукових досліджень з основами інтелектуальної власності»</i>	112
Козлова Л.В., Малюк Т.В. <i>Методичні підходи до проведення навчальної практики в дистанційному режимі</i>	120
Колесніков М.О., Покопцева Л.А., Пащенко Ю.П. <i>Неформальна освіта – крок до кар'єрного зростання</i>	128
Кривонос І.А. <i>Імплементация інтерактивних методів у процес вивчення іноземної мови дистанційно студентами спеціальності «Готельно-ресторанна справа»</i>	140
Ломейко О.П., Самойчук К.О. <i>Динаміка контингенту здобувачів ТДАТУ в 2022-2023 навчальному році</i>	149
Мацулевич О.Є., Антонова Г.В. <i>Автоматизація робочого місця інженера-механіка</i>	160
Мацулевич О.Є., Дереза О.О., Тетервак І.Р. <i>Використання САD-системи UNIGRAPHICS для технологічної підготовки виробництва корпусних деталей</i>	166
Михайленко О.Ю., Чаплінський А.П. <i>Колористичне рішення учбових приміщень з урахуванням норм ергономіки</i>	176
Паляничка Н.О., Верхованцева В.О., Фучаджи Н.О., Червоткіна О.О. <i>Особливості викладання технічних дисциплін при дистанційному навчанні у період воєнного стану</i>	183
Панченко А.І., Волошина А.А., Мельник О.В., Волошин А.А. <i>Шляхи удосконалення дистанційного навчання при викладанні технічних дисциплін у вищій школі</i>	188

Покопцева Л.А., Колесніков М.О. <i>Розвиток особистості фахівця з агрономії під час навчання у вищій школі.....</i>	200
Попова І.О. <i>Формування soft skills у здобувачів вищої освіти енергетичного напрямку в процесі вивчення теоретичних основ електротехніки.....</i>	206
Попова І.О., Квітка С.О., Чаусов С.В. <i>Особливості організації освітнього процесу здобувачів-енергетиків із вивчення обов'язкових дисциплін в умовах воєнного стану.....</i>	216
Сабо А.Г. <i>До дискусії щодо доцільності застосування презентацій у навчальному процесі.....</i>	224
Самойчук К.О. <i>Методика написання наукової статті здобувачами вищої освіти технічних спеціальностей в умовах військового стану.....</i>	231
Сахно Л.А. <i>Кейс-технології у викладанні обліково-аналітичних дисциплін.....</i>	241
Скляр О.Г., Скляр Р.В. <i>Використання в освітньому процесі інтерактивних методів навчання.....</i>	250
Тараненко Г.Г. <i>Педагогічний дизайн як актуальна тенденція підвищення якості освіти.....</i>	259
Червоткіна О.О., Верхованцева В.О., Паляничка Н.О. <i>Основні тенденції розвитку професійної освіти в Україні і за кордоном.....</i>	265
Червоткіна О.О., Ковальов О.О., Фучаджи Н.О., Матвіїшин П.В. <i>Навчання під час війни в Україні.....</i>	273
Шаров С.В. <i>Методичні підходи до викладання технології проектування та адміністрування баз даних.....</i>	281
Шарова Т.М. <i>Навчальний процес релокованого закладу вищої освіти в умовах воєнного стану.....</i>	288
Шарова Т.М., Землянська А.В. <i>Використання Освітнього порталу в дистанційному навчанні: недоліки й переваги.....</i>	297

Шлеїна Л.І. <i>Академічна доброчесність як невід'ємна складова сучасної вищої освіти</i>	304
Шлеїна Л.І., Ісакова О.І., Єременко Л.В., Зімонова О.В. <i>Інформаційні технології та їх застосування у процесі викладання суспільно-гуманітарних дисциплін</i>	312
Kryvonos I. <i>The improvement of listening skills of future Hotel and Restaurant business specialists during the learning of the discipline «English for specific purposes»</i>	318
Lubko D. <i>Improving students' educational practice using interactive technologies on the Arduino platform</i>	326

Тараненко Г.Г., к.пед. н., доцент
Таврійський державний агротехнологічний університет
імені Дмитра Моторного

ПЕДАГОГІЧНИЙ ДИЗАЙН ЯК АКТУАЛЬНА ТЕНДЕНЦІЯ ПІДВИЩЕННЯ ЯКОСТІ ОСВІТИ

Анотація. Розглянуто педагогічний дизайн є важливий інструментарій сучасного викладача та здобувача освіти. Обґрунтовано, що завдяки використанню педагогічного дизайну уможлиблюється швидше та ефективніше засвоєння матеріалу, успішніше застосовування набутих знань на практиці та їх використання. Акцентовано увагу на тому, що імплементація педагогічного дизайну в освітнє середовище вищої школи наразі є актуальною тенденцією і пріоритетним напрямком розвитку.

Ключові слова: педагогічний дизайн, якість освіти, освітні моделі.

Постановка проблеми. Поява нових цифрових технологій змінила людське сприйняття інформації, що суттєво відобразилося на усіх сферах суспільства, зокрема на традиційних професіях. Не оминули ці трансформації й педагогічну сферу. В сучасних умовах особливого значення набуває такий підхід до освітньої діяльності, який, не применшуючи значення базових педагогічних принципів, привносить у них щось нове, що відповідає духові часу й уможливлює синхронізацію системи освіти з реальністю, що стрімко розвивається.

Аналіз останніх досліджень і публікацій. Дослідження феномену педагогічного дизайну є наразі досить актуальним серед науковців. Одними з перших, хто почав вивчати педагогічний дизайн та надав класичне визначення терміну є М. Меррілл, Л. Дрейк, М. Лейсі та Дж. Пратт. Присвятили свої наукові розвідки обґрунтуванню теоретичних основ, принципів і моделей А. Грецова, А. Клепікова, М. Краснянський, І. Радченко, К. Кречетніков, О. Патаракіна, А. Уваров, Л. Бріггс, У. Вегер, Р. М. Ганьє, В. Герлах, Д. Елі, У. Дік, Л. Кері, Дж. Кері, С. Рейгулут, Т. Реган, П. Сміт та ін.

Формулювання цілей статті. Метою статті є обґрунтування актуальності педагогічного дизайну в підвищенні якості сучасної освіти.

Виклад основного матеріалу дослідження. У широкому значенні педагогічний дизайн означає конструювання та послідовне вибудовування всіх елементів процесу навчання. У вузькому сенсі – пов'язаний зі сферою дистанційного навчання: створення навчальних курсів, дизайн освітніх матеріалів (презентації, роздаткові матеріали тощо). У цьому сенсі педагогічний дизайн пов'язаний зі звичайним дизайном, проте набагато більше спільних рис у нього можна віднайти із психологією сприйняття інформації.

Загалом педагогічний дизайн (Instructional design) є інструментом оптимізації діяльності викладача. До нього належить конструювання, перетворення та супровід освітнього середовища, вивчення та поєднання освітніх ресурсів для створення психологічно комфортного та ефективного навчання, в основному в онлайн-форматі [1; 2].

Сучасний здобувач вищої освіти є чудовим прикладом мережевої особистості, адже він живе у режимі багатозадачності, оточений щільним потоком інформації, що не припиняється, перебуває в стані постійної мінливості зовнішніх умов і обставин, невизначеності, і головне – він має доступ до колективного досвіду людства в електронному форматі в будь-який час.

Для сучасної «мережевої особистості» цінність фактичної інформації стрімко впала, адже більше немає сенсу запам'ятовувати, вся інформація світу є доступною будь-де і будь-коли. Саме тому фокус педагогіки сьогодні зміщується із предметного питання «Що?» на якісний «Як?», а для самих здобувачів вищої освіти важливим стає не просте запам'ятовування фактів, а бачення зв'язків між ними, вміння користуватися цією інформацією, а не просто тримання її в голові. Сучасний педагог, який вже не є звичайним транслятором знання, потребує навичок педагогічного дизайну, має знати про кліповість свідомості, про зміну ставлення здобувачів освіти до навчальних матеріалів, про їх інформаційні потреби тощо.

Педагогічний дизайн передбачає органічне вбудовування оновленого освітнього процесу в умови реальності. І тут важливо наголосити на декількох важливих принципах, виокремлених Р. Ганьє [4]:

- привернення уваги здобувача та формування у нього мотивації до навчання;

- подання мети навчання, пояснення завдань, формування очікувань від навчання;

- звернення до знань, що вже є у здобувача, вибудовування зв'язків між новою для нього інформацією та вже відомою;
- подання навчального матеріалу, підготовленого таким чином, щоб було чітко визначено найважливіші моменти та спрощено освоєння курсу;
- керівництво навчанням, що дозволяє здобувачеві утримувати у пам'яті вивчений матеріал;
- фіксація знань, застосування їх на практиці у відомій для здобувача навчальній ситуації;
- отримання та обробка зворотного зв'язку від здобувача для коригування та підвищення ефективності обраного методу навчання;
- оцінка успішності здобувача;
- переведення в практичну площину, тобто застосування отриманих знань у нових ситуаціях, які не передбачені програмою курсу навчання.

Важливою умовою успішного здійснення педагогічного дизайну, є педагогічне проєктування, що передбачає розробку та створення навчальних матеріалів, що допомагають здобувачам у процесі навчання. Процес проєктування навчальних матеріалів поєднує у собі програмування, логістику, дизайн і прикладну психологію. Воно вимагає більшого масштабу програм навчальних предметів, курсів і сценаріїв навчальних занять і більшої предметності (цифрового освітнього середовища, матеріалів для навчання).

Педагогічний дизайн як освітня концепція базується на освітніх моделях, серед яких найвідомішими є ADDIE (Analysis, Design, Development, Implementation, Evaluation), SMART (Specific, Measurable, Attainable, Relevant та Time-bound) та SAM (Successive, Approximation, Model).

Модель ADDIE (Analysis, Design, Development, Implementation, Evaluation) включає п'ять етапів проєктування:

- 1) аналіз, на якому визначається концепція, цілі курсу та ступінь його наповнення, цільова аудиторія, її потреби, інструменти донесення матеріалу та заплановані результати;
- 2) проєктування, на якому за результатами аналізу створюються програми, навчальні матеріали, вправи тощо із залученням експертів (за потреби). Цей етап практично повністю заснований на дизайн-мисленні;

3) розробки, на якому перевіряється логіка курсу, зв'язок між темами та завданнями. Етап важливий тим, що саме на ньому треба ґрунтовно підійти до питання щодо того пропрацювати як оцінюватимуться знання та як збиратиметься зворотний зв'язок;

4) реалізації, на якому аналізується ступінь практичної значущості курсу;

5) оцінки, на якому аналізується відповідність курсу заданим цілям та потребам цільової аудиторії.

На відміну від п'яти великих послідовних кроків ADDIE, модель послідовного наближення (SAM) має лише три простих кроки, які циклічно повторюються. Ця модель використовується для простих проєктів, де можна швидко реалізувати курс та внести необхідні зміни. При кожному повторенні курс стає більш опрацьованим. Основними етапами SAM є:

1) підготовки, на якому відбувається збір та обробка інформації, створення первинної бази знань з курсу;

2) розробки, на якому створюється база курсу, формуються додаткові інформаційні блоки;

3) проєктування, реалізації та оцінки, на якому відбувається швидке використання програми. Якщо вона є недоопрацьованою, то етапи повторюються з першого до третього.

Модель SMART, що передбачає комплексну модернізацію всіх освітніх процесів методів та технологій, які використовуються в цих процесах, дозволяє по-новому побудувати процес розробки контенту, його доставляння та актуалізації. Основними принципами SMART-освіти є:

1) використання актуальних відомостей для вирішення навчальних завдань;

2) організація самостійної пізнавальної, дослідницької, проєктної діяльності здобувачів;

3) реалізація навчального процесу у розподіленому середовищі навчання;

4) гнучкі освітні траєкторії та індивідуалізація навчання.

Ще однією важливою умовою ефективності педагогічного дизайну є педагогічні позиції освітян. Якщо у традиційній педагогіці основними є інформатор, друг, диктатор, порадник, прохач, натхненник, то у новому – віртуальному – освітньому середовищі рольові позиції змінюються: з'являються позиції координатора-модератора, фасилітатора, ментора і тьютора. Важливо розуміти місію кожної з зазначених [3].

Модератор-координатор є не цілком педагогічною: викладач, який займає цю рольову позицію, допомагає здобувачам познайомитись із цифровою освітньою платформою, демонструє її сервісні можливості, встановлює контакти.

Ментор є активним учасником спільноти, що сформувалася на цифровій платформі. Ментор встановлює зворотний зв'язок зі здобувачами, модерує форум, відповідає на запитання. Зважаючи на те, що ментор є тим, хто сам пройшов шлях навчання, яким зараз йдуть здобувачі, особливого значення набуває особистий приклад.

Фасилітатор є у певному сенсі просунутим ментором. Він має всі його характеристики, але здатний вже створювати ситуацію педагогічного вибору і дозволяти здобувачам самостійно шукати рішення. Фасилітатору важливо запропонувати здобувачам самостійно впоратися з переходом від того, що вони вже вміють і зрозуміти те, що треба дізнатися.

Тьютором стає фасилітатор, який допомагає вивчати не лише конкретну дисципліну, а й формувати міждисциплінарні зв'язки, він допомагає збудувати особистий шлях, який пов'язаний не лише з навчанням, а й з кар'єрою та життям. Тьютор, по суті, є індивідуальним наставником.

Отже, якість використання педагогічного дизайну залежить щонайменше від двох умов: педагогічного проектування та педагогічні позиції освітян

Висновки. Таким чином, вибір правильної для конкретного здобувача педагогічної позиції, робота з придатною для конкретного курсу педагогічною моделлю, відповідність освітніх рішень принципам педагогічного дизайну – все це робить процес навчання простим, доступним, зрозумілим, цікавим та ефективним для всіх учасників.

У випадку з онлайн-простором, в якому свою нішу вже міцно зайняла освітня сфера, педагогічний дизайн стає все більш популярним. Педагогічні дизайнери беруть участь у розробці навчальних онлайн-курсів, навчальних презентаційних матеріалів, навчальних ігор тощо.

Педагогічний дизайн є важливим інструментарієм як для сучасного викладача, так і для здобувача, адже уможливорює швидше та ефективніше засвоєння матеріалу, успішніше застосування набутих знань на практиці та їх використання. Саме тому його імплементація в освітнє середовище вищої школи наразі є актуальною тенденцією і пріоритетним напрямком розвитку.

Література

1. Денисенко С.Н. Педагогічний дизайн у сучасному освітньому просторі. *Вісник Житомирського державного університету. Педагогічні науки*. Вип. №3 (81). 2015. С. 79–83.
2. Сиротюк Н.М., Гайдай С.І. Педагогічний дизайн як чинник розвитку навчальної мотивації студентів дистанційної форми навчання. *Академічні студії. Серія «педагогіка»*. 2022. С. 51–55. <https://doi.org/10.52726/as.pedagogy/2022.1.8>
3. Britzman D.P. Decentring Discourses in Teacher Education : or, the Unleashing of Unpopular Things. *Journal of Education*. №173 (3). 1991. P. 60–80.
4. Gagne R., Briggs L., Wager W. Principles of Instructional Design. 1992. 392 p.

Taranenko H. Instructional design as a modern direction of improving the quality of education.

Abstract. Pedagogical design is considered as an important toolkit of a modern teacher and student of education. It is substantiated that thanks to the use of pedagogical design, faster and more effective learning of the material, successful application of acquired knowledge in practice and their use is possible. Attention is focused on the fact that the introduction of pedagogical design into the educational environment of a higher school is currently an actual trend and a priority direction of development.

Key words: Instructional design, quality of education, educational models.

